

Voorganger: Bert de Wit

Schriftlezing: Johannes 4:27-42

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus – thuis en hier in de kerk

Wij vallen midden in het verhaal, dat komt omdat vorige week het voorafgaande op het rooster stond. Maar wat er vooraf ging heb ik zojuist aan de kinderen verteld. Bovendien is het een bekend verhaal: Jezus in gesprek met een Samaritaanse vrouw. Een ontmoeting bij de bron op het heetst van de dag. Je kunt het helemaal vóór je zien. En dat gesprek zou je uit kunnen spelen. Het is geschreven als een soort toneelstuk.

Het mooie is, dat je de stem van Jezus kunt horen – zoals hij praat met een vrouw die gewend is om afgewezen te worden. Voor zover je daar ooit aan kunt wennen. Het schijnt dat alles went, behalve een vent – en daar heeft die vrouw er vijf van gehad.

Zou ze daarom een stil moment kiezen om water te putten? Om de afwijzende blikken van dorpsgenoten te ontwijken? Toch komt ze niet over als een schuchtere vrouw.

Ze lijkt niet bang te zijn voor Jezus en ze durft hem te zeggen wat zij denkt.

‘Vraagt u mij om water? U bent toch een Jood? Ik ben maar een Samaritaanse, hoor!’

Dat klinkt een beetje uitdagend. En als Jezus begint over ‘levend water’ waardoor je nooit meer dorst hebt, dan steekt ze zelfs de draak met hem: ‘O lekker, schenk maar in, dan hoef ik nooit meer water te putten’.

Zo verlegen is die vrouw niet! En of ze zich schaamt voor al die mannen is ook maar de vraag. Waarom gaat ze dan terug naar haar stad om aan Jan en alleman te vertellen, dat zij iemand heeft ontmoet die ‘alles’ van haar wist? En dat zegt ze niet op een verontwaardigde toon: ‘Wie heeft hier gelekt? En dat nog wel tegen een Jood!’

Nee, het klinkt als een getuigenis: ‘Hij weet alles van mij!’ Zo wordt het ook genoemd in vers 39: ‘...het getuigenis van de vrouw’. En zij voegt er de retorische vraag aan toe: ‘Zou dat niet de messias zijn?’

Dat die man alles van haar weet roept bij haar geen schaamte op – het maakt haar alleen maar blij. Zij klinkt opgelucht en vrijmoedig. Dat merk je aan de reactie van de mensen in de stad. Want die willen allemaal horen wat zij te vertellen heeft. En ze lopen allemaal met haar mee. Waarom zouden ze dat doen, als ze haar afwijzen om wat zij van haar weten?

Zou het ook kunnen zijn dat wij op het verkeerde been zijn gezet, door al die verhalen en preken over een zondige vrouw die bij Jezus vergeving vindt? Het thema ‘zonde en vergeving’ komt in dit verhaal niet voor. Het gaat over iets heel anders.

Het gaat niet over waar het over lijkt te gaan. Het lijkt te gaan over water, voedsel en relaties. De doodgewone dingen van alledag. Maar Jezus zet steeds iedereen op het verkeerde been. Hij geeft telkens een draai aan wat de mensen doen en zeggen.

Als het gesprek gaat over water, dan begint Jezus over ‘levend water’ en over een ‘bron van eeuwig leven’. En als zijn leerlingen terugkomen van boodschappen doen in de stad en zeggen dat hij toch echt iets moet eten, begint Jezus over voedsel dat bestaat in het doen van de wil van God.

De eerste die doorheeft waar Jezus naar toe wil, is die vrouw.

Zij heeft het dóór wat Jezus bedoelt met die vijf mannen. Ze zal vast wel écht door vijf mannen zijn verlaten. Maar als Jezus zegt dat het wáár is wat zij zegt, omdat degene die zij nu heeft níet haar man is – dan begrijpt zij dat hij iets anders bedoelt dan wij denken. Zij begrijpt dat ze met

een profeet van doen heeft. En het eerste wat zij vraagt is: 'Waar moeten we God aanbidden – in Jeruzalem of op deze berg?'

Hoe komt zij er op om dat te vragen? Wat heeft dat met die mannen te maken?

Het lijkt alsof zij ineens over iets anders begint – vrouwenpraat: van de hak op de tak – maar het blijkt dat deze vrouw begrijpt wat Jezus komt doen.

Jezus is namelijk heel bewust dóór Samaria getrokken. Dat lag niet voor de hand, want Joden en Samaritanen gingen vijandig met elkaar om. En dat kwam door iets wat in een ver verleden was gebeurd. Samaria was ooit, in de tijd van de koningen, het noordelijke deel van Israël. Daar woonden tien van de twaalf stammen. Maar al in de 8^e eeuw voor Christus werden die door de Assyriërs van de kaart geveegd.

Het grootste deel van de mensen werd weggevoerd, daar heeft nooit meer iemand iets van gehoord. Vervolgens werden vijf andere volken door de Assyriërs ingevoerd in dat gebied. Zo deden die Assyriërs dat. Je kreeg dan een soort mengvolk en dat was makkelijker onder controle te houden. Vijf vreemde volken mengden zich met de overgebleven Israëlieten.

Vijf volken met elk hun eigen vreemde god – en dan ook nog de God van Israël... Zo ging dat mengvolk van Samaria vijf keer vreemd. Uiteindelijk bleef er één god over die in Samaria werd vereerd, maar volgens rechtgeaarde Joden was dat niet de ware. Dat wás geen god.

'U hébt geen man'.

Waar het in dit verhaal om gaat is of Jezus ook voor Samaritanen de redder is, de messias. Of is hij er alleen voor de Joden? Heeft de God van Israël geen boodschap aan Samaritanen? Luistert Hij niet naar de gebeden van mensen die bidden op de verkeerde plek? Is God zo eenkennig?

'Hij weet alles van mij!' – zegt de Samaritaanse vrouw.

Midden op de dag ziet zij het licht: 'Nu begrijp ik dat u een profeet bent!' Deze man met zijn rare waterpraat is hier om háár te vertellen, dat het niet gaat om waar je woont, wie je vader en moeder zijn, of je een vrouw bent of een man, een Jood of een heiden – maar dat God een Vader is voor alle mensen die naar Hem verlangen.

'De Vader zoekt mensen die Hem oprecht aanbidden', zegt Jezus. En dát is de trigger.

Als de vrouw dát hoort, dan zet ze haar waterkruik neer en rent ze naar de stad. Want dit is goed nieuws voor iedereen! Héél de wereld mag het horen!

Ondertussen verschijnen de leerlingen weer ten tonele. Er vindt een scènewisseling plaats: de vrouw gaat af, de mannen komen op. Het gespreksonderwerp verschuift van water naar voedsel. Maar het gaat nog steeds over hetzelfde, namelijk over de vraag voor wie Jezus de messias is: alleen voor Joden, ook voor Samaritanen, of zelfs voor de hele wereld?

Alleen hebben de leerlingen nog niet door dat het daarover gaat. Zij blijven aan het aardse voedsel hangen.

'Zou iemand hem al iets te eten hebben gebracht?' – vragen ze zich af, als Jezus zegt dat hij voedsel heeft dat zij niet kennen. Jezus speelt met hen en zij hinkepinken nog op het verkeerde been.

Maar juist die leerlingen moeten met beide benen op de grond worden gezet. Want zij moeten apostelen worden: zij worden de wereld ingestuurd, om aan alle mensen het goede nieuws te vertellen.

Aan het einde van het Evangelie naar Matteüs stuurt Jezus de apostelen naar 'de uiteinden van de aarde'. Maar volgens Johannes zegt Jezus tegen zijn leerlingen: 'Kijk om je heen!' Hier en nu 'stuur ik jullie er op uit om de oogst binnen te halen'. Kijk maar, het ís er al!

Daarbij wijst hij naar de mensen die met de Samaritaanse vrouw meekomen om met hun eigen ogen die man te zien waar zij het over had. Haar getuigenis heeft een verlangen aangewakkerd in die mensen. Een verlangen naar iemand die 'alles van jou weet'. Een verlangen naar God. Naar God die als een Vader verlangt naar al zijn mensenkinderen.

Zo is de Samaritaanse vrouw een voorbeeld voor de apostelen. Zij is de eerste apostel, zou je kunnen zeggen. Zij laat zien wat dat is, apostel zijn. Zo moeilijk is dat niet, het kost geen moeite, want je hoeft het niet zelf te doen. Je mag het laten gebeuren.

De oogst binnen halen is het werk van God. Je hoeft het alleen maar te laten gebeuren. Want als je drinkt van het water dat Hij geeft, word je vanzelf een bron van levend water voor anderen. Als

je eet van het voedsel dat Hij geeft, dan doe je vanzelf de wil van de Vader. En als je het laat gebeuren, als je luistert naar je diepste verlangen, dan wéét je dat de Heer je heeft gezien en dan wórd je, onverwacht, opnieuw geboren en getogen.
Amen.

